



## Saksframlegg og innstillinger til Engerdal fjellstyres møte 25.04.24.

Sak 22.24	Ark 012.1	
<b>Godkjenning av innkalling og sakliste for møtet.</b>		

Sak 23.24	Ark 012.1	
<b>Godkjenning av møtereferat fra møtet den 26. mars 2024.</b>		

Sak 03.24	Ark 476	<i>Saksbeh.: AMH/OO</i>
<b>Prinsipper vedr. hundetrening og jakthundprøver på statsallmenningen i Engerdal</b>		

### Saksdokumenter vedlagt:

- Bestemmelser og prinsipper for hundetrening på statsallmenningen i Engerdal.

### Bakgrunn:

*Saken ble behandlet i Engerdal fjellstyre på møte den 16. februar og den 26. mars i år. Saken er derfor kjent for styret. Det vises til sakspapirene utsendt for nevnte møter.*

*Det er nå gjort oppdateringer i forhold til de momenter som ble tatt opp i siste møte. D.v.s det er gjort justeringer ift. vurderinger rundt elgjaktstart, opplegg for småviltjakt og reindriftens interesser. Endringene er gulmarkert*

### Vurdering.

*Samme som tidligere.*

### Forslag til vedtak:

Engerdal fjellstyre vedtar «Bestemmelser og prinsipper for hundetrening på statsallmenningen i Engerdal» som foreslått.



Sak 24.24	Ark 476	Saksbeh.: AMH/OO
Godkjenning av avtale dressurområdet Båren – Hedmark og Oppland Fuglehundklubb.		

**Saksdokumenter vedlagt:**

- Søknad fra Hedmark og Oppland fuglehundklubb, datert 3/4-24.
- Forslag til ny avtale 2025 – 2029.
- Nåværende avtale.

**Bakgrunn:**

Engerdal fjellstyre har i en årrekke hatt avtale med Hedmark og Oppland Fuglehundklubb om et dressurområde i Båren. Det foreligger egen kommunal forskrift for området noe som åpner for at det kan gis dispensasjon fra generelle båndtvangsbestemmelser.

Fjellstyret inngår denne type avtale med hjemmel i Hundelovens § 8.

**Vurdering.**

Avtalen gir mulighet for dressurtrening i et område som fra fjellstyrets side er vurdert å ha liten vilttetthet. Noen av hovedprinsippene i avtalen er at området skal brukes til dressur av hund og ikke til jakttrening på levende vilt. Vurderingen har dermed vært at det ikke medfører vesentlig ulempe med denne aktiviteten i dette området.

Videre skal dressurområdet i prinsippet være åpent for alle som ønsker å drive hundedressur. Både forskrift og tidligere avtale fastslår at området i utgangspunktet er åpent for alle som ønsker å drive hundetrening i området. Det ligger i sakens natur at siden det er en fuglehundklubb som driver området, er det dressur av stående fuglehunder som dominerer.

Hedmark og Oppland fuglehundklubb drifter området på en ryddig og god måte. Det er ikke registrert klager fra andre brukerinteresser på statsallmenningen. Det foreslås derfor at avtalen videreføres.

Når det gjelder prisfastsetting foreslås det en indeksregulering (KPI).

**Forslag til vedtak:**

1. Engerdal fjellstyre godkjenner framlagt forslag til leieavtale for dressurområdet i Båren for perioden 01.01.25 – 31.12.29.
2. Daglig leder undertegner avtalen på vegne av fjellstyret.



<b>Sak 25.24</b>	<b>Ark 612</b>	<b>Saksbeh.: BJ/OO</b>
<b>Elgjakta 2024: Fastsettelse av lokale bestemmelser.</b>		

**Saksdokumenter vedlagt:**

- Lokale bestemmelser angående elgjakta på statsallmenningen i Engerdal 2024.
- Oversikt kvoter 2021 – 2024.
- Oppsummering av innspill og kommentarer etter elgmøtet i Fjellvang 11/4.
- Innkomne kommentarer og innspill etter elgmøtet i Fjellvang 11/4.

**Bakgrunn:**

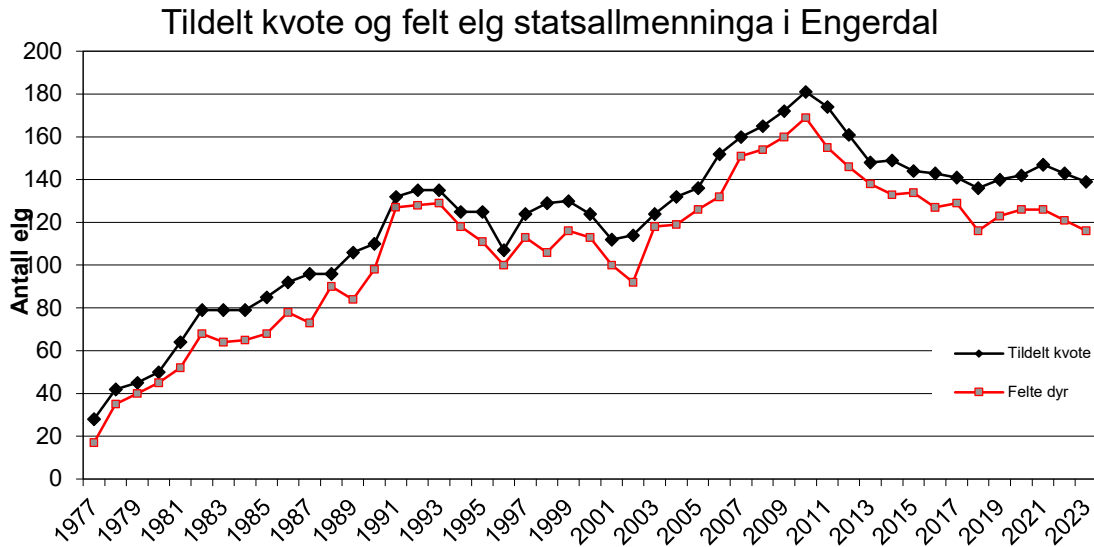
Statsallmenningen i Engerdal er delt opp i 31 jaktfelt på 4-års kontraktsperioder, høsten 2023 var andre året i denne fireårsperioden. Det må vedtas kvoter og lokale bestemmelser for elgjakta 2024.

**Resultater fra jakta 2023:**

Det ble samlet gitt 136 fellingstillatelser, fordelt på 73 elg sør for Drevsjø og 62 nord for Drevsjø. Det ble felt 2 tilleggdyr. 3 små kalver ble ikke tatt på kvota.

Under ordinær jakt i 2023 ble det felt henholdsvis 65 dyr sør for Drevsjø og 51 nord for Drevsjø – sum 116 dyr. Fellingsprosenten ble hhv 84,4 % sør for Drevsjø mens den ble 81 % nord for Drevsjø. Totalt for hele statsallmenningen er fellingsprosenten 82,9 i 2023 som er en nedgang fra 2022 da den var 83,1%. Målsettingen i bestandsplanen er 15 % voksen ku og 20 % voksen okse i uttaket. Uttaket av elgku var 23,3 %, som er godt over målene i bestandsplanen. Grunnen til dette er for mange feilskutte kuer og små kuer under vektgrensene. Det var 16,4 % okser i uttaket som var under målsettingen, en årsak her var bruk av avskytingsmodell 1 sør for Drevsjø for å øke antallet okser inn i bestanden ved å tildele kalv/kvie istedenfor kalv/ungdyr. Grunnen til avskytingsmodell 1 var at ku/okseforholdet i 2022 var over målsettingen på 1,5 ku pr okse.

Det har ikke kommet mye trekkelg til Elgå før jul de siste årene og følgelig har det ikke blitt jaktet i Elgå i desember.

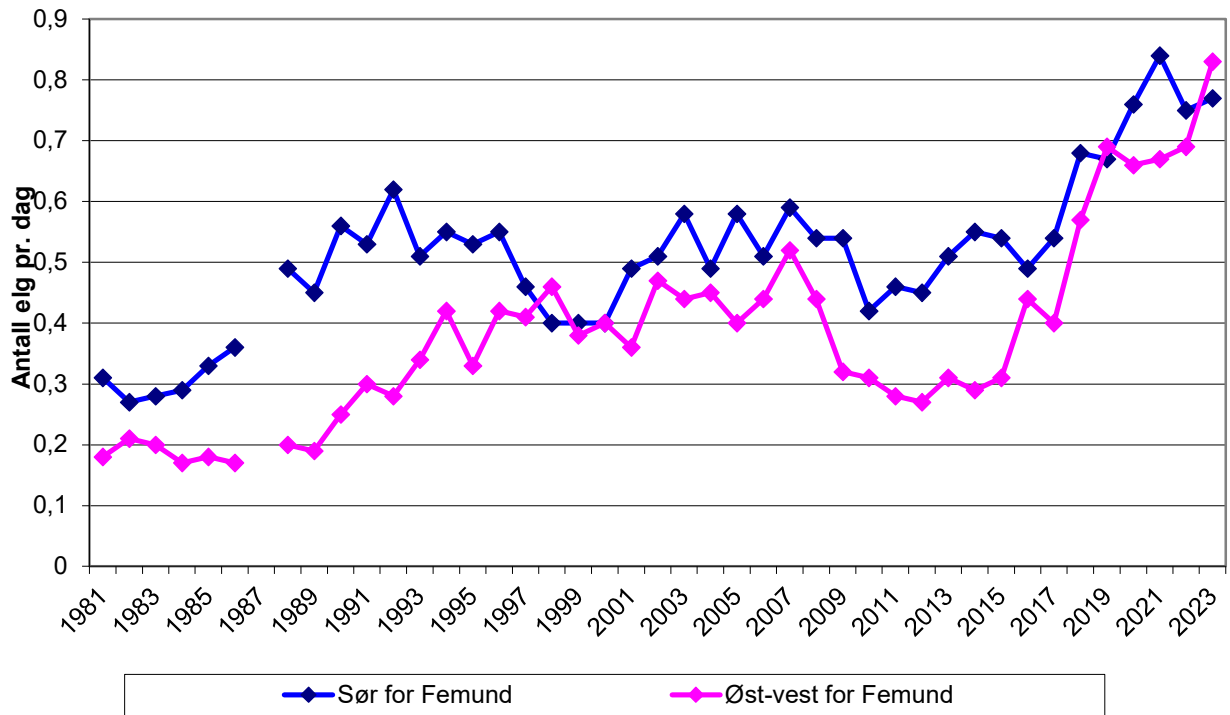


Figur 1: Tildelt kvote og felt elg på statsallmenninga for perioden 1977-2023.

Fra 2018 ble det innført ny instruks for føring av sett elg skjemaene som medfører høyere sett elg tall pr dagsverk og før det blir en tidsperiode med den nye instruksen er den vanskelig å bruke i forvaltningen. Tallene er ikke sammenlignbare med tidligere års registreringer før vi får en ny tidsserie. Det var innkjøringsproblemer med den nye instruksen de første årene og det ble ført forskjellig mellom jaktlaga. Det har nå gått 5 år og det ser ut til å ha stabilisert seg og tallene kan nå brukes mer i forvaltningen av elgstammen.

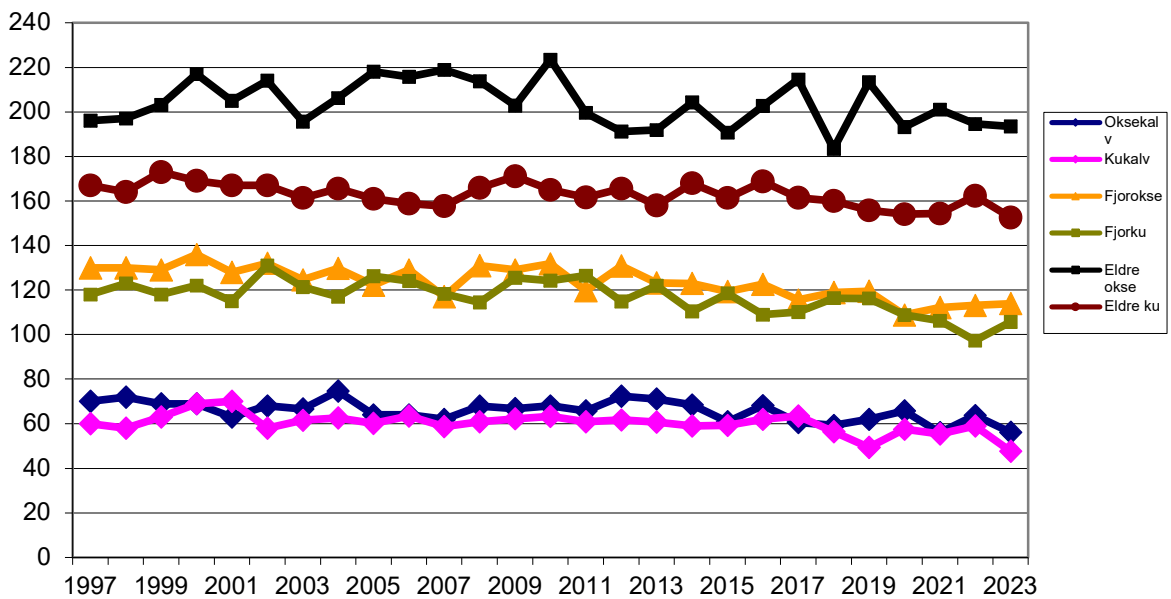


### Sett elg pr jeger pr dag



Figur 2: Data for "Sett elg" på statsallmenningen i Engerdal for perioden 1981 – 2023.

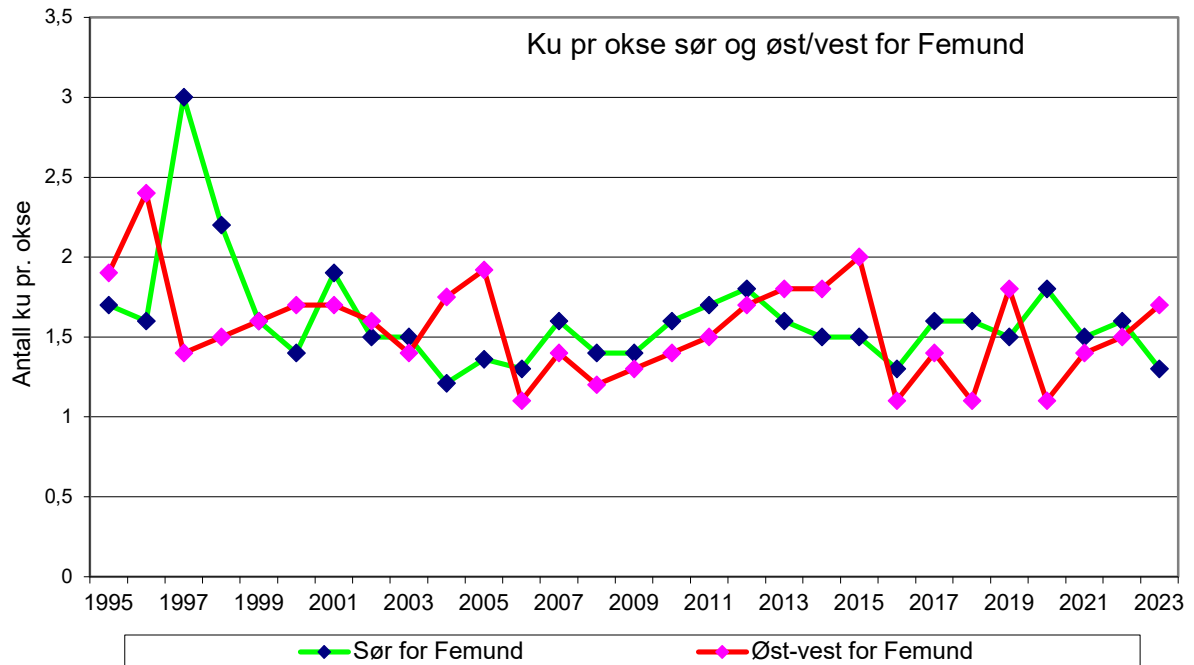
### Gjennomsnittsvæker elg - hele statsallmenninga



Figur 3: Gjennomsnittsvæker på elg, hhv oksekalv, kukulv, fjorokse, fjorku, eldre okse og eldre ku, for statsallmenningen i Engerdal perioden 1997 – 2023.



## Sett ku pr okse



Figur 4: Basert på data fra "Sett elg", oversikt over utvikling av antall observerte kuer pr okse for statsallmenningen fra 1995 – 2023.

### Målsetting i gjeldende bestandsplan:

I bestandsplanen for perioden 2022 – 2025 er de konkrete målene følgende for statsallmenningen (viltstellområde III):

- Man ønsker en elgstamme som balanserer med et årlig uttak på 110 – 135 elger pr. år.
- For områdene sør for Drevsjø er målet å ha en stamme som balanserer med et uttak på 65 – 80 dyr pr. år.
- For områdene nord for Drevsjø (NØR elgregion) er målet å ha en stamme som balanserer med et uttak på 45 – 60 dyr pr. år.
- Når det gjelder stammens kjønns sammensetning er målet å ha en ku/okseandel på 1,2 – 1,5 kyr pr. okse (fig 4)
- For statsallmenningen er det et mål å redusere presset på vinterbeitene, men samtidig beholde en produktiv elgstamme som gir et størst mulig antall kilo kjøtt/år.



### Administrasjonens vurdering.

Elgbestanden er ikke innenfor målsettingene i vedtatte bestandsplan på alle punkter. Sett elg tallene sør for Drevsjø er på samme nivå som året før. Nord for Drevsjø har den vært stabil i 4 år før den gikk litt opp sist høst. De siste årene har det vært bekymringsfullt mange små kalver og ungdyr. Høsten 2023 var enda dårligere med 19 av 49 skutte kalver under 50 kg. Det var ikke bare Engerdalen som hadde mange små kalver sist høst og årsaken var nok den veldig seine våren som gikk rett over i en tørkesommer som gjorde at mange elgkuer var i dårlig kondisjon ved kalving og aldri fikk nok kvalitetsbeite gjennom sommeren til å gi nok næringsrik mjølk til kalven.

Bestandsskogbruket med hogstflater er grunnen til den store økningen av elgstammen fra 1970 tallet og det var merkbart også i Engerdalen. De siste årene har det blitt hogd veldig lite hogstflater og mange steder har det blitt drevet bare plukkhogst, dette er en ønsket politikk fra fjellstyret og det er helt greit. Følgene av denne politikken er at det blir mindre og mindre tilgjengelig elgbeite og stammen bør reduseres etter hvert. I tillegg er det verneområder hvor det ikke skal hogges.

I vedtatte bestandsplan er det bestemt at det skal brukes avskytingsmodell 1 når ku/okseforholdet er over 1,5 kyr pr. okse. Sør for Drevsjø var ku/okseforholdet 1,3 ku pr okse ut fra sett elg tallene sist høst og der skal det brukes modell 2 høsten 2024. Øst/vest for Femund var ku/okse forholdet 1,7 og der skal det brukes modell 1.

#### **Modell 1: - Benyttes når ku/okseforholdet er over 1,5 kyr pr. okse**

Maksimum	15 % eldre ku over 130 kg øst og vest for Femund, og over 140 kg sør for Drevsjø.
Maksimum	20 % 1 1/2 år okse/eldre okse
Minimum	65 % kalv/kvige og eldre ku t.o.m. 130/140 kg. Av dette skal minimum 30 % av uttaket være kalv (kommunal målsetting).

Årskalv/kvige kan felles isteden for eldre dyr.

Andelen eldre okse på 20% tas ut med en halvdel okser (mindre okser) der antallet takker kan være maksimum 3 på den ene siden. Den andre halvdel av eldre okse tas ut som frie dyr, dvs ingen begrensninger i antall takker. Det skal tilstrebes at samtlige jaktfelt får minimum en eldre okse i løpet av planperioden.

Årskalv under 50 kg, ku under 110, okse under 110 kg er gratis og teller ikke på jaktlagets kvote.

#### **Modell 2: - Benyttes når ku/okseforholdet er lik eller under 1,5 kyr pr. okse**

Maksimum	15 % eldre ku over 130 kg øst og vest for Femund, og over 140 kg sør for Drevsjø.
----------	---



Maksimum	20 % eldre okse over 130 kg øst og vest for Femund, og over 140 kg sør for Drevsjø.
Minimum	65 % kalv/ungdyr og eldre dyr t.o.m. 130/140 kg. Av dette skal minimum 30 % av uttaket være kalv (kommunal målsetting).

Årskalb/ungdyr kan felles isteden for eldre dyr.

Andelen eldre okse på 20% tas ut med en halvdel okser (mindre okser) der antallet takker kan være maksimum 3 på den ene siden. Den andre halvdel av eldre okse tas ut som frie dyr, dvs ingen begrensninger i antall takker. Det skal tilstrebes at samtlige jaktfelt får minimum en eldre okse i løpet av planperioden.

Årskalb under 50 kg, ku under 110, okse under 110 kg er gratis og teller ikke på jaktlagets kvote.

Kvote sør for Drevsjø foreslås til 71 dyr + 6 tilleggsdyr (73 i 2023 + 6 tilleggsdyr). Nord for Drevsjø foreslås kvoten til 62 dyr + 5 tilleggsdyr (62 i 2023 + 5 tilleggsdyr). Samlet gir dette en ordinær kvote på 133 elger. Tilleggsdyret kan bestemmes til enten kalv eller ungdyr avhengig av eventuell skjev fordeling av lagets uttak av kalv/ungdyr i ordinær kvote. Samlet gir dette en ordinær kvote på 133 elger + tilleggsdyr. Ordningen med tilleggsdyr er foreslått gjennomført som tidligere år som en avlysningsjakt, når tilleggskvota er fylt stoppes jakta. Ordningen er bra for å øke uttaket i de terrengene med mye elg.

Bestandsplanen for Nord-Østerdal-Røros elgregion har en målsetting om en årlig kvote på 70 elg øst og vest for Femund. Forslaget her ligger under dette, men resterende kvote samt elg som ikke har blitt felt i ordinær jakt på dette området kan bli jaktet på i vinterarbeidsområdene ved Elgå 1. – 23. desember om det blir mye snø og elgen kommer trekkende til Femundslia før jul. Dersom det skulle vise seg nødvendig.

### Jakttid:

Jakttidsrammen for elg er fastsatt av Miljødirektoratet og er fra 25.09 – 23.12. Fjellstyret har dermed muligheten til å tilby elgjakt i hele jakttidsrammen dersom de ønsker. Hvis det kommer trekkelig av betydning til Elgådistriktet før jul legges det opp til desemberjakt i dette området. Dette er imidlertid da ei jakt helt i fjellstyrets regi.

I forkant av utlysning av jaktfelt for en ny 4-årsperiode for ett år siden, la fjellstyret opp til en høring om opplegget med elgjakta, spesielt var det fokus på dette med jakttid. Det kom inn flere innspill om jakttider. Dels at det er ulik jakttid på statsallmenningen ift øvrige områder i kommunen, og dels innspill i forhold til ro i brunstperioden. Det siste vurderte Fjellstyret som interessant og vedtok et brunstopp hold etter første jaktuke. Resonnementet er at det er fordelaktig at elgkuene parres ved første brunst. Optimalt skulle derfor heller ikke jakta startet 25. september, da det er i slutten av september og i månedsskiftet brunsten er på sitt høyeste. I Norge er det imidlertid lang tradisjon for at jakta starter den 25 september, og jakttidsrammene muliggjør heller ikke tidligere start.





Som et tiltak for å sikre at ikke forstyrrelser i brunstperioden fører til sen parring, har fjellstyret i 2 år hatt et opphold i jakta mellom 2. og 9. oktober. I samme tidsrom har det heller ikke vært hundetrening. Tilbakemeldinger fra jegerstanden har vært noe negative til dette. Det er dessuten et tiltak som heller ikke hensyntar at brunsten er i gang første uka i elgjakta.

Når jakta starta sist høst var brunsten i full gang i de fleste jaktfelt så ideelt sett burde jaktstarten vært utsatt til høybrunsten var over. Administrasjonen foreslår at ordningen slik den var i 2022 og 2023 med opphold, erstattes med utsatt jaktstart. Basert på innspill foreslås det også en fleksibel start ved at jaktstart settes til første lørdag i oktober. Det tidligste jakta kan starte da er 1. oktober og det seneste er den 7. oktober.

Opplegget med å legge til rette for mer ro i brunstperioden videreføres dermed med begrunnelse i ønsket om å snu den negative vektutviklingen. Tiltaket med opphold siste uka i september er heller ikke spesielt revolusjonere tenkt, i og med lignende ordning praktiseres i Sverige. Men nytt for jegeren i Engerdal blir det. Det er i forskjellige sammenhenger stilt spørsmål ved om dette faktisk har noen hensikt, og om det finnes forskningsresultater som kan styrke resonnetet. Så langt vi kjenner til er det ikke forsket på dette i Skandinavia eller andre steder. En kan på ene siden si at det ikke har noen effekt, men på den andre siden kan det heller ikke avvises.

En vurdering som må gjøres dersom en ønsker å utsette jaktstart er om det er hensiktsmessig å forlenge jaktperioden. Med å ha jaktstart første lørdag i oktober, og samtidig beholde den siste november som sluttdato, vil en forkorte jaktperioden med 1 – 2 uker, avhengig av hvilken dato som blir første lørdag i oktober. Det generelle inntrykket er at det er veldig få som egentlig jakter til siste slutt. For å kompensere foreslås det at jakta varer fram til og med «første søndag i desember». For mange jaktfelt vil jakta stoppe av seg sjøl pga snømengde.

### Prissetting.

For den 4-årsperioden som vi har lagt bak oss har fjellstyret hatt et prissystem med fast pris pr kg kjøtt. Denne ble satt ved inngangen til perioden, med bestemmelse om at det skulle skje en årlig indeksregulering basert på lønnsutviklingen hos fjellstyrene. Dette etter anbefaling fra NFS. Opplegget med slike årlige justeringer har fungert bra og foreslås videreført. Gebyr for feilfelling indeksreguleres årlig på samme vis som grunnavgifta og kilosprisen.

Prisene for elgjakta i 2023 var kr 87,- pr kg med en grunnavgift på kr 3159,-. Prisene indeksreguleres årlig ut planperioden etter lønnsutviklingen i fjellstyrene som var 5,74% i 2023. For 2024 blir da prisene kr 92,- pr kg og grunnavgiften kr 3340,-. Prissettingen i grunnavgiften kan være et middel for å sikre at jakttrykket holdes oppe og at målsetningene i bestandsplanen oppnås raskere.

Grunnet dårlig tilgjengelighet gis jaktfelt Femundsmarka nord 50 % reduksjon i pris på elgjakta som tidligere år.

Tidligere innkomne synspunkter gir inntrykk av at fjellstyrets prisnivå er akseptabelt, men at det ikke bør øke for mye. Administrasjonens vurdering er at prisnivået er rimelig og på linje med andre fjellstyrer. En indeksregulering som foreslått ansees som rimelig, i og med den



gjenspeiler økning i priser og lønninger. Som følge av siste års relativt høye prisstigning, har fjellstyret også valgt å justere opp det meste av sine øvrige priser, f.eks småviltjakt og rådyrjakt.

Ut i fra et ønske om at flest mulig av de små dyra i hver dyrekategori tas ut, kunne et alternativ være å ha en prismatrise der prisen er lav om dyret veier lite for sin kategori. Dette er foreslått 2 ganger siste 10-åra, uten at fjellstyret har ønsket det. I og med det egentlig er lagt et prisregime for perioden, foreslås det heller ikke denne gangen. Men det kan være fornuftig å vurdere det ved utgangen av 4-årsperioden.

Det samme gjelder også egentlig for det s.k. «straffegebyret» ved feilfelling. Om det felles ei lita ku ubetydelig over vektgrensa burde den antakelig hatt lavere straffe enn hvis feilfelling er betydelig. Dette foreslås imidlertid ikke i år, da en må se litt nærmere på en slik ordning.

Forslag til Lokale bestemmelser ligger vedlagt saken i sin helhet. Sammenlignet med i fjor foreslås det egentlig bare en endring og det er ift jaktstart og slutt (*gulmarkert*). Her har man forsøkt å få med alle aktuelle lokale bestemmelser for jakta, i samsvar med det som er nevnt i saksframstilling og dagens bestandssituasjon. Alle jaktlag får tilsendt de lokale bestemmelsene. Det er derfor viktig at alle ting av betydning for årets jakt er tatt med.

#### **Administrasjonens forslag til vedtak:**

1. Engerdal fjellstyre slutter seg til forslaget om elgkvote, priser, grunnavgift, jakttider samt øvrige "Lokale bestemmelser angående elgjakta på statsallmenningen i Engerdal 2024"
2. Daglig leder gis som tidligere fullmakt til å fordele kvotene på hvert enkelt jaktfelt, samt avgjøre praktisk spørsmål knyttet til elgjakta fortløpende.



Sak 26.24	Ark 613.0	Saksbeh.: OO
Godkjenning av ”Generelle bestemmelser vedrørende elg- og hjortejakt i statsallmenning”		

**Saksdokumenter vedlagt:**

- Generelle bestemmelser vedrørende elg- og hjortejakt i statsallmenning, revidert 2023.
- Generelle bestemmelser vedrørende elg- og hjortejakt i statsallmenning, revidert 2013.
- Utskrift av vedtak i sakene 34.10, 43.10, 05.14.

**Bakgrunn:**

I forkant av jakta 2013 reviderte Fjellstyresambandet sin «Generelle bestemmelser vedrørende elg- og hjortejakt i statsallmenninger». Før det skjedde det en revidering i forkant av 2010 sesongen. Engerdal fjellstyre har formelt godkjent disse bestemmelsen. I 2023 ble det foretatt en ny revidering, og fjellstyret inviteres derfor å fatte et vedtak om godkjenning av disse.

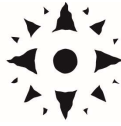
Bestemmelsene er ment som retningsgivende for hvert enkelt fjellstyre slik at man sikret likebehandling på de ulike statsallmenninger. Hvert enkelt fjellstyre må gjøre vedtak om endringene i bestemmelsene for at de skal være gyldige. Det er viktig at dette gjøres før jakta tar til.

Det er gjort en del endringer. Noen er mindre og av kosmetisk art, mens noen punkter er omskrevet eller tatt ut. I turordning er endringene som følger (endringer er understreket i hvert punkt unntatt i pkt 6b) som har en understrekning i utgangspunktet. Videre er forklaring av hva endringer er, satt in i parentes bak hvert enkelt punkt):

- Pkt 1, a) - i): Søknad tildeling og trekning.
  - Dette punktet er i sin helhet omstrukturert i forhold til underpunkter, men samlet sett er det samme innhold som tidligere.
- Pkt 2. Jaktlag og sammensetning.
  - I bokstav a) er det ny henvisning til forskrift istedenfor til loven. Ellers lik.
- Pkt 3. Under jakt og pkt 4. veiing/kontroll
  - Ingen endring
- Pkt 5. Ved jaktslutt
  - I bokstav a) er det ny henvisning for rapportering. Ellers lik
- Pkt. 6. Tvister.
  - Her er tidligere bokstav c) tatt bort og tidligere bokstav d) er blitt ny bokstav c).

**Administrasjonens vurdering:**

De endringene som er gjort er dels av kosmetisk art, dels for å gjøre reglene klarere, dels for å tilpasse dem oppdateringer av lov/forskriftshenvisning/rapporteringsordning. Oppdateringen



innebærer derfor ikke noen store endringer i forhold til tidligere.

For noen år siden var det diskusjon lokalt om hvem som skal regnes som innenbygdsboende og når en må ha flyttet til kommunen for å falle inn under kategorien. Dette temaet har fjellstyret håndtert flere ganger, se vedlegget med vedtakene i sakene 34.10, 43.10, 05.14. Det er greit at nåværende fjellstyre stadfester siste syn på saken i sak 05.14. i forbindelse med at det nå godkjenner «generelle bestemmelser» for egen del.

#### **Administrasjonens forslag til vedtak:**

1. Engerdal fjellstyre godkjenner de nye «Generelle bestemmelser for elg- og hjortejakt i statsallmenning» og gir disse virkning for elgjakta 2014 og fram til eventuell framtidig revidering og godkjenning.
2. Engerdal fjellstyre stadfester sitt syn om at søker må ha bodd i kommunen minst 365 dager forut for første jaktdag, jfr klageavgjørelse fra Direktoratet for Naturforvaltning i brev av 07.01.2011.



Sak 27.24	Ark 612	Saksbeh.: OO
Søknad om dispensasjon fra «Generelle bestemmelser» – Svartåsen jaktlag.		

**Saksdokumenter vedlagt:**

- e-post datert 12/2-24 fra Svartåsen jaktlag v/ Ola Kristian Trøen.

**Bakgrunn:**

Svartåsen jaktlag søker om dispensasjon fra Generelle bestemmelser vedrørende elg- og hjortejakt i statsallmenning med bakgrunn i at jaktlaget har mistet ett innenbygds medlem. De søker om dispensasjon for resten av perioden, altså for to kommende jaks sesonger.

Bestemmelsen om sammensetning av jaktlag og forholdet mellom innenbygdsboende og utenbygdsboende følger av Generelle bestemmelser vedrørende elg- og hjortejakt i statsallmenning, pkt 2. For at et jaktlag skal regnes som innenbygds må mer enn halvparten av lagets medlemmer regnes som innenbygdsboende. Det er altså ikke nok om det er 50/50. Dette laget jakter på et jaktfelt der tildelingen er 4 dyr. Dette betyr at jaktlaget må bestå av minst 6 jegere og derav minst 4 innenbygdsboende.

Engerdal fjellstyre har sluttet seg til generelle bestemmelser, på linje med øvrige fjellstyret. Dette innebærer at fjellstyret følger disse bestemmelsene. Det er imidlertid gitt rom for at enkeltfjellstyret kan bestemme en annen fordeling gjennom lokale bestemmelser. I Engerdal fjellstyres «lokale bestemmelser» er det ikke gitt noe andre bestemmelser, og tradisjonelt har fjellstyret i Engerdal fulgt prinsippene som følger av «generelle bestemmelser». I denne saken kan derfor fjellstyret gi en dispensasjon.

Hvordan fjellstyret skal behandle disse sakene er det gitt retningslinjer for i sak 17.19. Der skisseres det hva som kan håndteres administrativt og hva som skal behandles av fjellstyre.

**Administrasjonens vurdering:**

Fjellstyret må i denne saken vurdere flere forhold.

- Om det skal gis dispensasjon
- Skal i så fall dispensasjon gis for ett eller flere år.

I spørsmålet om fjellstyret skal gi dispensasjon, har fjellstyret gitt det i visse tilfeller tidligere. Ofte har det vært et lagsmedlem ikke kan være med lenger pga flytting, alder eller sågar død. Like vanlig virker det som, har det vært at ett eller flere lagsmedlemmer ikke ønsker å være med lenger av ulike årsaker. Fjellstyret har vurdert disse sakene individuelt, og det er litt forskjell på om behovet oppstår pga at personer går bort, eller om det er uoverensstemmelser i laget. Ingen saker er like og det må gjøres en skjønnsmessig vurdering. Uansett er det retningslinjene som er satt som må være utgangspunktet for vurderingene. Og sjøl om



årsakene til at lag søker om å få avvike fra bestemmelsene, må bestemmelsene håndheves likt for alle.

Dersom dispensasjon skal gis må fjellstyret ta stilling til om det kan gis for ett eller flere år. Innimellom kommer det spørsmål om å få fritak fra kravet om ettersøkshund i eget lag. Dette kan skyldes at hunder dør uventet i ulykke eller sjukdom, og kan skje tett oppunder jaktstart. Da er det vanskelig å skaffe en ny hund på kort tid. I slike tilfeller er det gitt dispensasjon, men for ett år. Vurderingen har da vært at det er rimelig å anta at en kan får på plass en ny hund og får denne godkjent frem til neste års jakt.

Når en skal vurdere disse spørsmålene må en ta utgangspunkt i at laget er tildelt jakt fordi det oppfyller et satt krav. Tradisjonelt har fjellstyret i Engerdal kunnet tilby elgjakt til alle innenbygdsboende som har vært interessert. Det en etter hvert ser, er at antallet lag blir stadig flere. Årsaken til det er sikkert flere, men det relaterer seg ikke til økning i folketallet i kommunen. Ved forrige fordelingsrunde for snart to år siden var det flere innenbygds lag som søkte enn det var tilgjengelige terreng. Det ble således jaktlag som ikke fikk jakt slik de ønsket. Nettopp forholdet av at det er lag som oppfyller kravene som ikke fikk jakt, er et moment å ta med i vurderingen for om denne type dispensasjoner kan gis.

For søkers del, fikk dette jaktlaget også dispensasjon i 2023. Laget har derfor hatt tid på seg til å rekruttere nytt innenbygds medlem. Tatt i betraktning at det i hvert fall i teorien er jegere som ikke har et jakttilbud, men som ønsker det, bør en derfor være restriktiv til å gi dispensasjon. Dersom dispensasjon gis som omsøkt, vil i praksis dette jaktlaget jakte 3 av 4 år uten å oppfylle kravene til antall innenbygdsboende. Det er uheldig. Fjellstyret rådes derfor til ikke å innvilge dispensasjon som omsøkt.

#### **Administrasjonens forslag til vedtak:**

1. Søknad fra Svartåsen jaktlag v/ Ola Kristian Trøen om fritak fra antallskravet til innenbygdsboende på laget avslås.
2. Laget får en frist til den 15. juni med å rekruttere nytt innenbygds medlem.
3. Dersom dette ikke lar seg gjøre, må laget redusere antall utenbygdsboende på laget før avtale sendes ut.



Sak 28.24

Ark 612

Saksbeh.: OO.

**Godkjenning av Bestandsplan for rådyr 2024 - 2028.**

**Saksdokumenter vedlagt:**

- Forslag til bestandsplan for rådyr 2024 – 2028.

**Bakgrunn:**

Forskrift om forvaltning av hjortevilt § 20 innebærer at dersom et rådyrvald (les viltstellområde) disponerer et tellende areal på minimum 20 ganger minstearealet eller minst 10 000 daa, kan det søkes om kvotefri jakt. Før det tildeles kan kommunen kreve at det foreligger en avskytingsplan.

Denne ordningen der fjellstyret sjøl bestemmer kvoter ut fra sine vurderinger og egen bestandsplan er praktisert i en del år. Bestandsplanen har nå gått ut, og det foreligger derfor et forslag til oppdatert versjon. Bestandsplanen inneholder en avskytingsmodell som motsvarer forskriftens «avskytingsplan».

Før planen oversendes kommunen, inviteres styret til å godkjenne planen.

**Administrasjonens vurdering.**

Planen følger maler som fjellstyret har benyttet i sine bestandsplaner for rådyr tidligere og som også benyttes for elg. Planen gir en oversikt over de forhold som har betydning for forvaltningen av rådyr.

Å forvalte rådyr i Engerdal kan være krevende, tatt de naturgitte forhold i betraktning. En kan undres over at forekomsten av rådyr har vært så god som den faktisk har. Årsakene er nok flere. Et aktivt jordbruk, med dyrkingsparseller og kantsoner har betydning, i tillegg til at vinterforing, så lenge det var lov, berget mange dyr vinterstid. I tillegg er forekomsten av spesialistpredatoren gaupe relativt lav på statsallmenningen. Forholdene vinterstid med tanke på snøforhold og kulde påvirker overlevelsen signifikant.

Administrasjonen råder fjellstyret til å slutte seg til forslaget til bestandsplan.

**Administrasjonens forslag til vedtak:**

1. Engerdal fjellstyre vedtar «Bestandsplan for rådyr i perioden 2024 – 2028 for statsallmenningen i Engerdal»
2. Planen oversendes Engerdal kommune og samtidig søkes det om kvotefri rådyrjakt i henhold til Hjorteviltforskriftens bestemmelser.



Sak 29.24	Ark	Saksbeh.: TS/OO
Forvaltningsplan for vann- og fiskeressurser på statsallmenningen i Engerdal		

**Saksdokumenter vedlagt:**

- Plan for forvaltning av fisk og vannressurser for Engerdal fjellstyre 2024- 2027.

**Bakgrunn:**

I ulike sammenhenger er det de siste åra blitt diskutert om ulike sider av fiskeforvaltningen på statsallmenningen i Engerdal. I forbindelse med dette har fjellstyret stilt en rekke ulike spørsmål til daglig leder om detaljer rundt fjellstyrets arbeid. Ikke alltid har disse spørsmålene vært lette å svare konkret på uten en mer helhetlig redegjørelse. Senest forrige vinter når Fjellstyret konkret tok stilling til nedlegging av settefiskanlegget på Snerta, var det mange spørsmålsstillinger om hvordan det daglige arbeidet med fiskeforvaltning og -kultivering ble administrert. For lettere å gi Fjellstyret et innblikk i hvordan det jobbes med disse sakene, foreslo daglig leder å gi en oversikt i form av en mer spesifikk kultiverings- og forvaltningsplan. Ambisjonen var å ha en slik å legge fram i løpet av våren 2023, noe som viste seg å være for ambisiøst tidsmessig. Samtidig ønsker fjellstyre å formelt godkjenne at et slikt arbeid skulle gjennomføres. Fjellstyret formelle godkjenning for at et slikt arbeid med en plan kunne gjennomføres, ble vedtatt i sak 60.23:

1. *Styret i Engerdal fjellstyre slutter seg til arbeidet med kultivering og forvaltning av fisk og vannressursene på statsallmenningen som skissert, og ønsker en årlig oversikt over planlagte og gjennomførte tiltak. Engerdal fjellstyre ber om at arbeidet med Driftsplan for Femund-/Trysilvassdraget 2025 – 2027 startes så raskt som mulig.*
2. *Det utarbeides en Forvaltningsplan for fisk og vannmiljø for statsallmenningen i Engerdal med grunnlag i Lakse- og innlandsfiskeovens formålsparagraf som følger:*

*«Lovens formål er å sikre at naturlige bestander av anadrome laksefisk, innlandsfisk og deres leveområder samt andre ferskvannsorganismer forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens mangfold og produktivitet bevares. Innenfor disse rammer skal loven gi grunnlag for utvikling av bestandene med sikte på økt avkastning, til beste for rettighetshavere og fritidsfiskere.»*

*Forvaltningsplanen bør gjelde for 2024 til 2027, og legges fram for Fjellstyret seinest innen utløpet av april 2024.*

En plan er nå klar og legges fram for styret ihht til pkt 2 i fjellstyrets vedtak.

Formålet for planen er først og fremst å gi fjellstyret en bakgrunn og orientering om hvilke prinsipper og metoder som ligger til grunn i vårt arbeid. I tillegg inneholder planen en oppstilling av tiltak som er planlagt for flere år framover. Disse tiltakene kan justeres underveis, og det er tenkt at styret skal informeres minst en gang i året om status og resultater





av arbeidet. Videre vil planen være en synliggjøring av hva vi jobber med ovenfor våre avtaleparter til det felles fiskekortet som fjellstyret er involvert i.

Statsallmenningens vann, vassdrag og fiskebestander er svært viktige elementer for både fiskere og andre brukere av området. Ikke minst danner de grunnlaget for fjellstyrets viktigste inntektskilde, fiskekortsalg. God forvaltning av disse er følgelig av stor betydning for fjellstyrets drift.

Som grunnlag for en denne forvaltningen ligger blant annet EUs vanndirektiv, lakse- og innlandsfiskeoven og den lokale driftsplanen for fisk og fiske i Femund-/Trysilvassdraget.

Vanndirektivet har det overordnede målet å beskytte vannets økosystemer og sikre beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet, noe som i praksis blant annet medfører økt behov for restaurering av vassdrag.

Videre står det i lakse- og innlandsfiskeovens formålsparagraf følgende: «Lovens formål er å sikre at naturlige bestander av anadrom laksefisk, innlandsfisk og deres leveområder samt andre ferskvannsorganismer forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens mangfold og produktivitet bevares. Innenfor disse rammer skal loven gi grunnlag for utvikling av bestandene med sikte på økt avkastning, til beste for rettighetshavere og fritidsfiskere.»

Driftsplanen for Femund-/Trysilvassdraget har i tillegg til en statusdel, en tiltaksdel med ulike kartleggings- og kultiveringstiltak som naturligvis må innlemmes i en forvaltningsplan for statsallmenningen.

Tar vi trinnet ned helt til fjellstyrets fiskeregler, finner vi følgende innledning, som retter seg inn mot mål om en bærekraftig forvaltning av fiskeressursene:

*I Engerdal ønsker vi å tilby et godt sportsfiske på naturlige fiskebestander og har fiskeregler som fremmer dette. Fiske med faststående redskap er tillatt der bestandene tåler det og det kan ha en positiv bestandsregulerende effekt. Sårbare bestander beskyttes med fangst- og redskapsbegrensninger, og begrensninger på uttak av stor rovfisk sikrer en sunn balanse i artsrike sjøer og vassdrag. I enkelte viktige gyteelver for storørret er det minstemål eller fiskeforbud.*

En forvaltningsplan for statsallmenningen vil ha disse nevnte dokumentene som grunnlag, og i de aller fleste tilfeller vil mål som retter seg mot sunne, bærekraftig forvaltede vassdrag samtidig være til beste for et mål om et godt fisketilbud og gode inntekter for fjellstyret.

En forvaltningsplan for statsallmenningen vil være en spesifisering at tiltak 6.2.4. i Driftsplan for Femund-/Trysilvassdraget: «videreføring av fiskekultiveringsarbeidet på statsallmenningen».

### **Vurdering:**

Etter administrasjonens vurdering gir planen en oversiktlig bakgrunn for målsettinger, hvilke metoder det jobbes etter og de konkrete tiltakende i kommende år. Planen vil være et arbeidsdokument som tjener dels i planleggingen og dels som en oversiktlig informasjon til styret og andre interesserte.



Når det gjelder denne planens status, mener administrasjonen at den er å betrakte som et arbeidsdokument som tåler å leve med «tia og tilhøva». Det vil si at ny kunnskap kan utløse nye behov, som i sin tur kan medføre at en med fordel kan justere tiltakene i planen underveis. Det er med andre ord tenkt som et levende arbeidsdokument. Det er derfor uhensiktsmessig at den vedtas som et styringsdokument som ikke gir rom for endringer underveis. «Driftplan for Femund-/Trysilvassdraget» er derimot et dokument som mer overordnet samordner arbeidet i hele nedbørfeltet. Den planen som nå legges frem er derfor en spesifisering av tiltak 6.2.4. i «Driftsplan for Femund-/Trysilvassdraget».

**Administrasjonens forslag til vedtak:**

Styret i Engerdal fjellstyre slutter seg til arbeidet med kultivering og forvaltning av fisk og vannressursene på statsallmenningen som skissert «Plan for forvaltning av fisk og vannressurser for Engerdal fjellstyre 2024 – 2027», og ønsker en årlig oversikt over planlagte og gjennomførte tiltak.



<b>Sak 30.24</b>	<b>Ark 334.1</b>	<b>Saksbeh.: OO</b>
<b>Avtale om plukking av mose – Norske Moseprodukter</b>		

**Saksdokumenter vedlagt:**

- Henvendelse fra Norske moseprodukter, datert 8/4-24.
- Kart over ønsket plukkeområde.
- Retningslinjer for moseplukking på statsallmenningen i Engerdal

**Bakgrunn.**

Norske Moseprodukter (NM) søker om å få plukke mose på statsallmenningen i Engerdal. De har tidligere også plukket her, senest med bakgrunn i vedtak fattet i sak 23.19. Vedtaket regulerer virksomhetens plukking på statsallmenningen i Engerdal fram til og med 2018. Det er imidlertid ikke plukket hver sesong i perioden.

Søknaden angir et relativt stort område øst for Femundselva fra Galtsjøen og ned til Elvbrua. Fra Elvbrua og sør til kommunegrensa mot Trysil er ønsket område på begge sider av elva. Området angir overordnet område som en ser for seg at plukkingen vil skje. Det er tenkt at det årlig avklares mer detaljert hvilke områder som er aktuelle. Det er altså ikke slik å forstå at det vil bli plukket mose på hele det angitte området hvert år.

Norske Moseprodukter er en bedrift i utvikling og har ca10 heltids ansatte ved sitt anlegg på Åkrestrømmen. I tillegg er det mange sesongarbeidere i de hektiske perioder. Råstoffet de bruker er først og fremst lavarten Kvitkrull (*Cladonia stellaris*). Dette henter dels i Rendalen men også en del fra tilgrensende områder i nabokommunene. Bedriften er i vekst og omsetningen har økt fra betraktelig de seinere åra og er nå på 35 mill. Bedriften planlegger også store investeringer i oppgradering av produksjonsanlegget på Åkrestrømmen. Bedriften er ISO-sertifisert og har Miljø- og kvalitetshandbok.

Bedriften har i mange år hentet mose fra Engerdal og er i dag en av to aktører som plukker til foredling av produkter. Tidligere var det mange i Engerdal som i sesong drev med moseplukking og hadde fortjeneste fra dette. For fjellstyrets del har inntektene fra denne virksomheten variert i og med det ikke blir plukket like store kvantum hvert år. Pr i dag er Norske Moseprodukter den aktøren som plukker mest på statsallmenningen i Engerdal. Som det framgår av søknaden har de nå også knyttet til seg en lokal samarbeidspart, slik at virksomheten gir sysselsettingsmuligheter i Engerdal også.

Søker ønsker å ha et rasjonelt opplegg der plukkelaget kan plukke 1 eller 2 år før de bytter sted og man må flytte utstyr. Et område som er plukket, kan plukkes på nytt etter 6-10 år om det får stå i ro. Viktig er det også at det står skog på arealene. Bedriften har derfor også behov om å føre dialog med de som planlegger tiltak i skogbruket slik at en evt kan plukke i forkant av avvirkninger o.l tiltak.

Norske Moseprodukter har hatt avtale med Engerdal Fjellstyre om plukking av mose på statsallmenningen tidligere. Fjellstyret har i **sak 34.09**, med justeringer i **sak 23.19**, bestemt retningslinjer for plukking av mose på statsallmenningen, se vedlegg.

Norske Moseprodukter ønsker nå en langsiktig avtale for å få et forutsigbart opplegg for plukking på de omsøkte arealene.



Styreleder og daglig leder var i møte med Norske Moseprodukter den 2. april d.å for en dialog rundt moseplukkingen og ny overenskomst. Bedriften ga en god og fyldig orientering om dens virksomhet. Bedriften er klar på at de høster en naturressurs som er fornybar under forutsetning av at det plukkes i riktig kvantum og at områdene får tilstrekkelig med tid til å vokse igjen etter de er plukket.

Fjellstyrene har i mange tiår ansett plukking av mose som en ressurs det tilligger fjellstyret å administrere. Dette har derimot Statskog ved et par anledninger sagt seg uenige i, senest i 2019, uten at praksis i realiteten er endret. Det er derfor aksept for at fjellstyret og Norske Moseprodukter gjør en avtale om plukking av mose på statsallmenningen i Engerdal. Etter å ha undersøkt i arkivet finner en i hvert fall bevis for at Fjellstyret i Engerdal har administrert dette siden først på 1950-tallet.

### **Administrasjonens vurdering.**

Moseplukking har lang tradisjon i Engerdal. Det er opp gjennom tiden plukket en anseelig mengde med dekmose og har gitt flere som bor på statsallmenningen en inntekt. I hovedsak har enkeltpersoner plukket mose. De har enten foredlet råstoffet selv (bundet kranser) eller solgt videre til oppkjøpere/bedrifter. Men også firmaer som f.eks Norske Moseprodukter har hatt moseplukkere på statsallmenningen, eller privatpersoner har plukket og solgt til bedriftene. Med årene har det blitt færre som er interessert i å få utvist område for å plukke i. Sist sommer var det en person foruten de som plukket til Norske Moseprodukter.

Kvitkrull (*Cladonia stellaris*) er alltså en lavart selv om den lokalt metegnes som en mose. Den er vanlig i området og trives på relativt tørre marker og åpne med furuskog. Vokser også over skoggrensen og danner store matter, noe som er karakteristisk for vårt område. Den vokser ofte sammen med grå og gul reinlav. Under gunstige forhold vokser lavmattene til igjen etter noen år hvis de har blir plukket eller beitet.

Kvitkrull har historisk blitt nyttet som fôr. I dag har den som beiteplante mest betydning for reindriften, da det ikke lenger er noen som høster kvitkrull som husdyrfôr. Problematikken etter ulykken i Tsjernobyl gjorde at det var interesse for å hente kvitkrull i dette området for å føre rein andre steder. Det er det til en viss grad fortsatt og i reindriften nyttes den fortsatt som lokke- eller støttefôr.

Vedtaket i **sak 34.09**, med justeringer i **sak 23.19**, har gitt rammer for hvordan fjellstyret forvalter sakene rundt moseplukkingen på statsallmenningen. Det fungerte slik at interessenter meldte seg og fikk utvist område, ofte for 1-2 år. De avtalene som har vært med hver enkelt interessent følger premissene lagt i vedtaket i **sak 34.09** samt et definert geografisk område markert på kart og beskrevet i følgebrev. Når Norske Moseprodukter nå ønsker en mer langsiktig avtale er spørsmålet om man skal opprette en mer omfattende avtale eller om man skal videreføre dagens praksis, men for lengre perioder. Uansett er det området som Norske Moseprodukter har søkt om mye større enn det som har vært praksis tidligere. Gjennom dialog tidligere i vinter, er det imidlertid forståelse for at en årlig avtaler detaljerte arealer og utnyttning. I tillegg at områdene bør inneha mose av god kvalitet, må det være tilgang til vann og overkommelig transport. Kvaliteten avhenger av flere faktorer, bl.a. vokseplass. Derfor



har også skogsdrifter innvirkning på dette og det er derfor Statskog SF er invitert inn i dialogen.

Det er pr i dag avtale med en annen interessent – Gunnar Hellan - innenfor det område Norske Moseprodukter ønsker seg, se sak 24.19. Denne avtalen skal også fornyes nå. Hellan har opplyst at han ikke lenger har behov for området ved Elvbrua. Hellan plukker mindre kvantum og produserer ferdige produkter selv (kranser). Se for øvrig sak 31.24.

Når det gjelder hensyn til andre brukere så påvirker moseplukking fremst tilgangen på lav til bete og da særlig reinbeite. Nå plukkes det derimot lav stort sett utenfor reinbeiteområdet så den konflikten er neppe særlig reell. Derimot kan det være flere andre brukere som kan virke inn på moseplukkingen og kvaliteten på mosen. Rentramp, ferdsel i forbindelse med friluftsliv og hundetrening kan skade moselaget og gjøre forekomsten mindre drivverdig. Ferdsel fra fiskere og turgåere o.l. er relativt konsentrert langs vann, vassdrag og stier så det er neppe et større problem. Hundetrening kan skade moseforekomsten i mindre områder der aktiviteten er konsentrert og i kombinasjon med tørt vær. Og tvert om; fjellstyret har i dag avtale om dressurområde for brukshunder innenfor området skissert av Norske Moseprodukter. Det er til tider høy aktivitet i dressurområdet, og det kan være u hensiktsmessig at det foregår moseplukking der i de mest intensive perioden.

Som søker påpeker er det viktig med en dialog med skogbruket for å utnytte ressursene. Bedriften ønsker å ha en dialog med Statskog og fjellstyret ang dette. Av andre brukergrupper som kan virke in på moseplukkingen er kanskje intensiv bruk av små arealer i forbindelse med hundetrening og orientering. Vanlig turgåing eller ferdsel i forbindelse med jakt og fiske forventes ha marginal innvirkning på moseforekomsten da ferdselen ofte skjer i andre vegetasjonstyper og langs etablerte stier. Fjellstyret vil således ha ett visst ansvar ved utdeling av områder for moseplukking at man unngår å utvise de områdene som blir mest intensivt brukt til f.eks hundetrening. Når det er sagt kan man heller ikke nekte vanlig ferdsel i mosefeltene selv om det kanskje kan være uheldig. Videre er det ryddig at man i en avtale opplyser om annen organisert aktivitet (hundetrening) og angi hvilke områder det er.

Det kan være bra for alle parter om man forsøker å kartlegge forekomsten til en viss grad. På den måten har både fjellstyret mulighet til å ta nye områder i bruk til formålet samtidig som det er lettere for interessenter å orientere seg om interessante forekomster. Noen slik helhetlig oversikt finnes ikke i dag.

I sin e-post poengterer NM at Engerdal fjellstyre tar ut en høyere avgift enn de ellers betaler.

Avslutningsvis nevnes at det i løpet av foregående periode har innkommet noen synspunkter på NM's virksomhet i Engerdal. Fjellstyret har derfor blitt enige om en felles befarng våren 2024.

#### **Administrasjonens forslag til vedtak.**

1. Norske Moseprodukter (NM) gis tillatelse til plukking av mose etter de retningslinjer som er vedtatt i sak 34.09.
2. Prisen settes til kr 2,50 pr ramme for 2024. Deretter kan justering av pris skje jfr vedtakets pkt 4 i sak 34.09.



3. NM gis tillatelse til plukking innenfor skissert område i søknad med unntak av områder som Fjellstyret allerede har avtale med andre om moseplukking. Denne retten gjelder fram til 2028.
4. NM skal før hver driftssesong informere fjellstyret om sesongens driftsplaner herunder hvilke områder det planlegges plukking i, kvantum, vanningsopplegg og transporter.
5. Det skal tas hensyn til annen bruk av området. Plukking i dressurområdet ved Sølenstua (se kartvedlegg) skjer i dialog med Sølenstua camp og hytter.
6. Fjellstyrets tillatelse gjelder ikke evt. verneområder innenfor området. Likeledes skal det ikke plukkes i nøkkelbiotoper m.m. som Statskog SF har angitt, se kartvedlegg.
7. Det skal tas hensyn til bebyggelse og øvrig infrastruktur i området.



<b>Sak 31.24</b>	<b>Ark 334.1</b>	<b>Saksbeh.: OO</b>
<b>Avtale om plukking av mose – Gunnar Hellan</b>		

**Saksdokumenter vedlagt:**

- E-post fra Gunnar Hellan datert 2. april 2024.
- Kart over plukkeområder.
- Retningslinjer for moseplukking på statsallmenningen i Engerdal

**Bakgrunn.**

Gunnar Hellan ønsker å fornye den tillatelsen han har hatt for å få plukke mose (lavarten Kvitkrull (*Cladonia stellaris*)) på statsallmenningen i Engerdal. Han har tidligere plukket i et område sør for Elvbrua og et område i Vurrusjølia (sak 32.15). Nå ønsker han kun å plukke i Vurrusjølia.

Gunnar Hellan benytter råstoffet til produksjon av kranser og dekorasjoner for videresalg. På det viset skjer videreforedlingen i Engerdal noe som er positivt. Tidligere var plukking av mose en betydelig binæring for mange i Engerdal. Nå er det bare Hellan og Norske Moseprodukter som fjellstyret har avtale med ang plukking på statsallmenningen i Engerdal, foruten det som plukkes av reindriftsnæringen. For å styre hvor de forskjellige aktørene har hentet sin mose har fjellstyret fordelt interessentene i ulike områder.

Hellan har hatt avtale med Engerdal Fjellstyre om plukking av mose på statsallmenningen tidligere.

Fjellstyret har i **sak 34.09**, med justeringer i **sak 23.19**, bestemt retningslinjer for plukking av mose på statsallmenningen, se vedlagte retningslinjer.

Det har tidligere vært praksis at avtalene om plukking av mose har vært toårig. I 2014 godkjente fjellstyret at Norske Moseprodukter fikk tillatelse til å disponere et areal i en 5-årsperiode (**sak 34.14**). Hellan ble i 2015 gitt anledning til å plukke mose i angitte områder fram til og med 2018. Etter det har Hellan hatt en godkjenning slik som Norske Moseprodukter: en 5-årig godkjenning i perioden 2019-2023. I forbindelse med fornying av avtale med Norske Moseprodukter, er det relevant å se disse sakene i sammenheng, bl.a. i forhold til lengde på avtalen. Hellan har muntlig opplyst at han vil trappe ned virksomheten etter hvert.

Prisen ble i sak 32.15 satt til kr. 2,50 pr ramme, og at framtidig prisjustering kan skje.

For generelle betraktninger og vurderinger rundt moseplukking på statsallmenningen i Engerdal vises det til sak 30.24, se over.

**Administrasjonens vurdering:**

Moseplukking har lang tradisjon i Engerdal. Det er opp gjennom tiden plukket en anseelig mengde med dekormose og har gitt flere som bor på statsallmenningen en inntekt. I hovedsak



har enkeltpersoner plukket mose. De har enten foredlet råstoffet selv (bundet kranser) eller solgt videre til oppkjøpere/bedrifter. Men også firmaer som f.eks Norske Moseprodukter har hatt moseplukkere på statsallmenningen, eller privatpersoner har plukket og solgt til bedriftene. Med årene har det blitt færre som er interessert i å få utvist område for å plukke i. Sist sommer var det bare Hellan og Norske Moseproduktersom plukket mose på statsallmenningen i Engerdal.

Kvitkrull (*Cladonia stellaris*) er altså en lavart selv om den lokalt benevnes som en mose. Den er vanlig i området og trives på relativt tørre marker og åpne med furuskog. Vokser også over skoggrensen og danner store matter, noe som er karakteristisk for vårt område. Den vokser ofte sammen med grå og gul reinlav. Under gunstige forhold vokser lavmattene til igjen etter noen år hvis de har blir plukket eller beitet.

Kvitkrull har historisk blitt nyttet som fôr. I dag har den som beiteplante mest betydning for reindriften, da det ikke lenger er noen som høster kvitkrull som husdyrfôr. Problematikken etter ulykken i Tsjernobyl gjorde at det var interesse for å hente kvitkrull i dette området for å føre rein andre steder. Det er det til en viss grad fortsatt og i reindriften nyttes den fortsatt som lokke- eller støttefôr.

Vedtak i **sak 34.09** med justeringer i **sak 23.19**, har gitt rammer for hvordan fjellstyret forvalter sakene rundt moseplukkingen på statsallmenningen. Det fungerte slik at interessenter meldte seg og fikk utvist område, ofte for 1-2 år. De avtalene som har vært med hver enkelt interessent følger premissene lagt i vedtaket i **sak 34.09** samt et definert geografisk område markert på kart og beskrevet i følgebrev.

Når det gjelder hensyn til andre brukere så påvirker moseplukking fremst tilgangen på lav til beite og da særlig reinbeite. Nå plukkes det derimot lav stort sett utenfor reinbeiteområdet så den konflikten er neppe særlig reell. Derimot kan det være flere andre brukere som kan virke inn på moseplukkingen og kvaliteten på mosen. Rentramp, ferdsel i forbindelse med friluftsliv og hundetrening kan skade moselaget og gjøre forekomsten mindre drivverdig. Ferdsel fra fiskere og turgåere o.l. er relativt konsentrert langs vann, vassdrag og stier så det er neppe et større problem. Hundetrening kan skade moseforekomsten i mindre områder der aktiviteten er konsentrert og i kombinasjon med tørt vær.

Vanlig turgåing eller ferdsel i forbindelse med jakt og fiske forventes ha marginal innvirkning på moseforekomsten da ferdselen ofte skjer i andre vegetasjonstyper og langs etablerte stier. Fjellstyret vil således ha ett visst ansvar ved utdeling av områder for moseplukking at man unngår å utvise de områdene som blir mest intensivt brukt til f.eks hundetrening. Når det er sagt kan man heller ikke nekte vanlig ferdsel i mosefeltene selv om det kanskje kan være uheldig. Videre er det ryddig at man i en avtale opplyser om annen organisert aktivitet (hundetrening) og angi hvilke områder det er. Det er også viktig å holde en dialog i forhold til skogbruket.

Det kan være bra for alle parter om man forsøker å kartlegge forekomsten til en viss grad. På den måten har både fjellstyret mulighet til å ta nye områder i bruk til formålet samtidig som det er lettere for interessenter å orientere seg om interessante forekomster. Noen slik helhetlig oversikt finnes ikke i dag.





Når det gjelder prissettingen ble den i sak 32.15 satt til kr 2,50 pr ramme for 2015. Deretter kan prisjustering skje i forbindelse med budsjettbehandlingen i avtaleperioden. Prinsippet om likebehandling bør derfor tilsi en slik pris i denne saken.

Administrasjonen anbefaler at fjellstyret gir tillatelse til Gunnar Hellan for plukking av dekmose i de området i Vurrusjølia som foreslås på kart.

#### **Administrasjonens forslag til vedtak.**

1. Gunnar Hellan gis tillatelse til plukking av mose etter de retningslinjer som er vedtatt i sak 34.09. Plukkingen skal skje i de områdene som er avgrenset på kart i Vurrusjølia.
2. Prisen settes til kr 2,50 pr ramme for 2024. Deretter kan justering av pris skje jfr vedtakets pkt 4 i sak 34.09.
3. Hellan gis tillatelse til plukking innenfor skissert område i søknad. Denne retten gjelder fram til 2028.
4. Hellan skal før hver driftssesong informere fjellstyret om sesongens driftsplaner. Ved sesongslutt, senest 15. november, skal det innrapporteres til fjellstyret om høstet kvantum.